

Bättre än fruktat på konstmarknaden

Söndagen den 8 mars 2020, hög och klar luft och sista dagen på Armory Show i New York, en av världens äldsta och högst ansedda konstmässor. Fortfarande var allt nära normalt när jag gick omkring bland montrarna på mässan och i USA ansåg man fortfarande att covid inte skulle drabba USA nämnvärt. Bara några dagar senare var det rullgardinen ner och Armory visade sig bli den sista fysiska mässan i världen 2020. Hur har konsten klarat sig under detta år? Förvånansvärt väl, är den korta sammanfattningen.

Konst gynnas dels av samma anledning som guld, det kostar mindre att äga icke-avkastande tillgångar när räntorna förblir låga allt längre. Dessutom gör hemester-trenden att människor bryr sig allt mer om hur det ser ut hemma och sparar pengar som inte läggs på dyra utlandssemesterar. Den mycket snabba digitaliseringen av konstmarknaden har också inneburit att nya, yngre, kategorier av köpare hittat även till de "fina" auktionshusen. Auktionsfirman Christies hade 280 000 besökare till sin onlineauktion i oktober, vilket hade varit svårt att få plats med i den fysiska lokalen.

ÖKAT UTBUD FRÅN MUSEUM OCH FÖRETAG

Självklart har inte pandemin haft en nettopositiv effekt för konstmarknaden. Konstnärerna har inte slutat producera under pandemin utan snarare kanske tvärtom när annat stjäls mindre av deras tid. Museum- och företagssamlingar har också ibland känt sig nödgade att sälja av sin konst och flera museer har annonserat försäljningar i USA. Slutligen finns en risk att gallerier som tagit sig igenom året med hjälp av olika typer av subventioner, tvingas ge upp om pandemin och ekonomin i stort fortsätter att hacka även 2021. I Sverige däremot är det möjligt att den offentligt finansierade konsten kan göra en rejäl come-back under 2021 då Moderna Museet och Statens Konstråd föreslår en inköpsbudget på tillsammans 50 miljoner svenska kronor, vilket är flera gånger deras vanliga utrymme.

AUKTIONSPRISER HÄPNADSVÄCKANDE UPP 2020

Konstmarknaden kan delas in i primärmarknaden, nyproducerad konst från gallerierna, samt sekundärmarknaden, det vill säga auktionshusen som omsätter tidigare producerad konst. På sekundärmarknaden finns all tänkbar data medan transparensen på primärmarknaden fortfarande är mycket bristfällig. Internationellt frös auktionmarknaden närapå helt under tidig vår. Ser vi däremot till de första sju månaderna av året så är nu

försäljningen på de stora auktionshusen internationellt ner 43 procent medan antalet objekt är 24 procent lägre än motsvarande period förra året. Men betänk att detta har lika mycket med utbud att göra som med efterfrågan. Om man jämför med aktie- marknaden så talas det i konstmarknaden ofta om omsättning istället för värdeutveckling. Det finns dessbättre ett riktigt konstprisindex, Sotheby's Mei Moses. Det fina med detta index är att det mäter försäljning av exakt samma konstverk över tiden.

Nackdelen är förstås att det bara kan få med etablerad och förhållandevis dyr konst. Detta prisindex är faktiskt upp 1,6 procent 2020 jämfört med 2019 vilket nog få hade förväntat sig. För samtida konst, som numera är den största kategorin i konstmarknaden, så var index upp hela 5.5 procent. Det största svenska auktionshuset Bukowskis säger att både antalet objekt och värde är på samma nivå som vanligt inför höstens auktioner.

GALLERIERNAS KOSTNADER NER ÄN MER

Vad som hänt hos gallerierna i primärmarknaden är tyvärr inte alls lika lätt att följa då ingen historisk prisdata finns tillgänglig. Många förväntade sig under våren att det skulle gå att göra klipp och att gallerier skulle vräka ut konst för att överleva. Åtminstone de mest etablerade gallerierna höll dock generellt fast i prisnivåerna för sina konstnärer, även om en och annan rabatt mot listpris gick att få under de värsta månaderna. Denna bild konfirmeras av Cecilia Hillström, som äger och driver ett av gallerierna på Stockholms gallerikluster på Hudikvallsgatan. Hon menar att efterfrågan efter sommaren är tillbaka mer eller mindre på en normal nivå. Om vi antar att gallerierna förlorade tre till fyra månaders försäljning under våren, och resten av året är normalt, skulle deras försäljning för helåret vara ner i storleksordningen 25–30 procent, en siffra som känns igen av gallerister både i Stockholm och de större konstmetropolerna i världen som jag talat med. Inte muntert men ingen direkt katastrof för verksamheter som är vana vid stora förändringar i efterfrågan även under normala omvärldsförhållanden. Dessutom är deras kostnader väsentligt lägre då de inte har behövt lägga stora pengar på mässor, resor och representation.

Slutsatsen blir att konstmarknaden parerat pandemin klart bättre än fruktat. När världen känns allt osäkrare så kanske konsten blir viktigare än den någonsin varit? Armory Show stängde konstmässan som fysisk företeelse 2020 och förväntas nu av många vara den som öppnar fenomenet igen, trots att den nu kommer att äga rum i september 2021 istället för den sedvanliga veckan i mars.

